

Határozatok Tára

C-367/23. sz. ügy

EA

kontra

Artemis security SAS

(a Cour de cassation [Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

A Bíróság ítélete (második tanács), 2024. június 20.

„Előzetes döntéshozatal – A munkavállalók biztonságának és egészségének védelme – Munkaidő-szervezés – 2003/88/EK irányelv – A 9. cikk (1) bekezdésének a) pontja – Az éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálatára vonatkozó kötelezettség – E kötelezettség munkáltató általi megsértése – Kártérítéshez való jog – Konkrét kár bizonyításának szükségessége”

1. *Szociálpolitika – A munkavállalók biztonságának és egészségének védelme – A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88 irányelv – Az éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálatára vonatkozó kötelezettség – Munkáltató általi megsértés – Kártérítéshez való jog – A kártérítés összegének meghatározása – A pénzübeli kártérítés mértékére vonatkozó nemzeti szabályok alkalmazása – Feltétel – Az egyenértékűség elvének és a tényleges érvényesülés elvének betartása (2003/88 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 9. cikk, (1) bekezdés, a) pont)*

(lásd: 25–27., 37. pont)

2. *Szociálpolitika – A munkavállalók biztonságának és egészségének védelme – A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88 irányelv – Az éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálatára vonatkozó kötelezettség – Munkáltató általi megsértés – Kártérítéshez való jog – Az elszenvedett kár teljes megtérítése – Terjedelem – Büntető jellegű kártérítés fizetése – Kizártság (2003/88 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 9. cikk, (1) bekezdés, a) pont)*

(lásd: 31–33., 35., 36. pont)

3. *Szociálpolitika – A munkavállalók biztonságának és egészségének védelme – A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88 irányelv – Az éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálatára vonatkozó kötelezettség – Munkáltató általi megsértés – Kártérítéshez való jog – Konkrét kár bizonyításának szükségessége (Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 47. cikk; 2003/88 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 9. cikk, (1) bekezdés, a) pont)*

(lásd: 40–43. pont és a rendelkező rész 1. pontja)

Összefoglalás

A Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján eljárva a Bíróság pontosítja a 2003/88/EK irányelv¹ szerinti éjszakai munkára, valamint az azok megsértése esetén a kártérítéshez való jogra vonatkozó bizonyos szabályokat.

EA-t 2017. április 1-jén alkalmazta az Artemis security SAS társaság (a továbbiakban: Artemis) a tűz- és személyvédelmi szolgálat alkalmazottjaként. Mivel nappali munkáról éjszakai munkára helyezték át, EA keresetet indított a conseil de prud'hommes de Compiègne (compiègne-i munkaügyi bíróság, Franciaország) előtt, kérve az Artemis kártérítés fizetésére való kötelezését azon az alapon, hogy egyrészt az Artemis egyoldalúan módosította a munkaszerződését, másrészt nem részesült az éjszakai munkavégzés esetén alkalmazandó fokozott orvosi nyomon követésben.

Miután elutasították a kártérítési kérelmét, EA a cour d'appel d'Amiens-hez (amiens-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) fordult, amely helybenhagyta az említett elutasítást, azzal az indokkal, hogy EA nem bizonyította az éjszakai munka esetén megkövetelt fokozott orvosi nyomon követés hiánya miatt állítólagosan bekövetkezett kár ténylegességét és mértékét. Az ezen ítélettel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott felülvizsgálati kérelmének alátámasztására EA arra hivatkozik, hogy az éjszakai munka esetén a fokozott orvosi nyomon követésre vonatkozó védelmi rendelkezések be nem tartásának pusztá megállapítása kártérítéshez való jogot keletkeztet az érintett munkavállaló javára, és hogy a cour d'appel d'Amiens (amiens-i fellebbviteli bíróság) a kártérítési kérelmének elutasításával megsértette a 2003/88 irányelv 9. cikkével összefüggésben értelmezett munka törvénykönyvét.²

E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság többek között arra vár választ, hogy az éjszakai munkát végző munkavállalók a 2003/88 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjában³ előírt egészségügyi vizsgálatának biztosítására irányuló nemzeti intézkedések munkáltató általi be nem tartása önmagában kártérítéshez való jogot keletkeztet-e, anélkül hogy bizonyítani kellene az érintett munkavállaló e jogsértésből eredő konkrét kárának fennállását.

A Bíróság álláspontja

A Bíróság először is emlékeztet arra, hogy az uniós jog egyetlen rendelkezésének sem célja az éjszakai munkát végző munkavállaló által igényelhető esetleges kártérítésre vonatkozó szabályok meghatározása arra az esetre, ha a munkáltatója megsérti a 2003/88 irányelv 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának végrehajtására irányuló, az ilyen munkavégzés esetére előírt orvosi vizsgálatra vonatkozó nemzeti szabályokat. Az egyes tagállamok belső jogrendjének kell tehát meghatározni a jogalanyok e rendelkezésből eredő jogai védelmének biztosítására irányuló

¹ A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.; helyesbítés: HL 2020. L 92., 22. o.).

² Vagyis e törvénykönyv L. 3122-11. cikkét, amely kimondja, hogy: „[m]inden éjszakai munkát végző munkavállalót megilleti az egyéni egészségi állapotának az L. 4624-1. cikkben meghatározott feltételek szerinti rendszeres ellenőrzése.”

³ Az „Éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálata és nappali munkára történő áthelyezése” című 9. cikke az (1) bekezdésében előírja: „A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy:

a) az éjszakai munkát végző munkavállalók munkába lépésüket megelőzően és azt követően rendszeresen ingyenes egészségügyi vizsgálaton vegyenek részt; [...].”

intézkedések részletes szabályait, és különösen azokat a feltételeket, amelyek mellett az ilyen munkavállaló kártérítést kaphat az említett jogsértés miatt, feltéve hogy tiszteletben tartják az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét.

A tényleges érvényesülés elvét illetően, mivel az éjszakai munkát végző munkavállalók egészségügyi vizsgálatára vonatkozó, e cikkben előírt kötelezettségeket a jelen ügyben átültették a belső jogba, az érintett munkavállalónak képesnek kell lennie arra, hogy az említett kötelezettségek teljesítését követelje a munkáltatójától, amennyiben ez szükséges, azok megfelelő teljesítését kérve a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok előtt, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkéből eredő követelményekkel összhangban. A hatékony bírói jogvédelemhez való jog gyakorlása ily módon hozzájárulhat az éjszakai munkát végző munkavállalót a 2003/88 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján megillető, az egészségügyi vizsgálathoz való jog tényleges érvényesülésének biztosításához.

Hasonlóképpen hozzájárul e tényleges érvényesülés biztosításához az a tény, hogy az éjszakai munkát végző munkavállaló az említett cikkben előírt kötelezettségek munkáltató általi megsértése esetén megfelelő kártérítésben részesülhet, mivel az említett kártérítésnek lehetővé kell tennie a ténylegesen bekövetkezett kár teljes megtérítését. A munkavállaló azon joga ugyanis, hogy kártérítést követeljen, a 9. cikk (1) bekezdésének a) pontjában előírt védelmi szabályok működőképességét erősíti, és alkalmas arra, hogy visszatartson a jogellenes magatartások megismétlésétől. A kárt teljes mértékben fedező kártérítésnek a károsult részére történő nyújtása azt biztosítja, hogy a kárt ténylegesen, visszatartó jelleggel és arányosan jóvátegyék vagy megtérítsék. Ennélfogva, figyelembe véve a jelen esetben az alkalmazandó nemzeti jog által előírt kártérítéshez való jog kompenzációs szerepét, a ténylegesen bekövetkezett kár teljes megtérítése elegendő, anélkül hogy szükséges lenne a munkáltatóval szemben büntető jellegű kártérítést előírni.

Egyébiránt az alkalmazandó nemzeti jog e tekintetben olyan különös szabályokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik bíróságok kiszabását abban az esetben, ha a munkáltató megsérti a 2003/88 irányelv 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának átültetését biztosító nemzeti rendelkezéseket. E különös szabályok pedig hozzájárulnak az éjszakai munkát végző munkavállalót az említett rendelkezés alapján megillető, az egészségügyi vizsgálathoz való jog tényleges érvényesülésének biztosításához. Az ilyen, alapvetően büntető célú szabályok a maguk részéről nem függenek a kár fennállásától. Így, noha az ilyen büntető célú szabályok, valamint a szerződésen alapuló felelősségre vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményekért való felelősségre vonatkozó szabályok kiegészítik egymást, mivel mindkettő az uniós jog említett rendelkezésének tiszteletben tartására ösztönöz, mégis eltérő funkciójuk van.

Ilyen körülmények között a Bíróság kimondja, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – nem tűnik úgy, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás sértene a 2003/88 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő jogok tényleges érvényesülését.

Végül, az e cikkben bevezetett, az egészségügyi vizsgálatra vonatkozó intézkedések céljára tekintettel, a munkaidő tartamára vonatkozóan a 2003/88 irányelv 6. cikkének b) pontjából és 8. cikkéből eredő követelményektől eltérően, amelyek megsértése önmagában kárt okoz az érintett munkavállalónak, az ezen irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt, az éjszakai munkavégzésre való beosztást megelőző orvosi vizsgálat és az e beosztást követő rendszeres orvosi nyomon követés hiánya nem vezet szükségszerűen az érintett munkavállaló egészségének

károsodásához, következésképpen nem is okoz neki megtéríthető kárt. Az ilyen kár esetleges bekövetkezése ugyanis többek között az egyes munkavállalók egyedi egészségügyi helyzetétől függ, mivel az éjszaka elvégzendő feladatok a nehézség és a stressz tekintetében eltérőek lehetnek.